

Un pauc d'istòria

Ric de mes de mila cinc cents òbras, de la Gasconha a la Provença, lo teatre occitan, eretèr deus trobadors, joglars e deus teatres populars, coneishoc tempsadas escuras mès tanben fòrmas de renavida. Dempuish l'Edat-Mejana, lo teatre ei un mejan d'expression fòrça dinamic, ajudant la transmission e l'aprendissatge de la lenga d'Òc. Coma tot espectacle viu, carreja un patrimòni, ua istòria locala, ua memòria collectiva e se torna inventar de longa au contact deus sons espectadors.

D'inspiracion religiosa, lo teatre deisha lo sacrat (fin deus sègles XIII^{au} e XIV^{au}). Auèi, las pastorals (o grèpias vivas) regde famosas en Provença mès tanben au país basc (la pastoral soletina) e mes largament en Gasconha (las pastorals de Nadau), ne son las manifestacions modèrnas. Austanlèu lo sègle XV^{au}, los genres comics coma las farcejas se desvolopan fòrça viste. Considerada coma la lenga deu pòble en oposicion au francés, l'occitan trobarà lo son public dins lo teatre devengut popular, profane, que parla a totes e en totes lòcs. Ei un espaci de paraula sus l'actualitat sovent presentada en fòrma de satira, e quauques còps trufandèra.

Las fòrmas de teatre

Fòrmas mes ancianas : los miracles e jòcs, los nadaus, las pastorals, las farcejas, las galejadas en particular, en passar per las tragedias, las comedias dinc a las fòrmas mes modèrnas : los operàs punctuats de votzes occitanas, lo teatre radiofonic (dambe Catinon e Jacotin, creats per Carles Mouly o Andréu Jacques Boussac au sègle XX^{au}), lo café-teatre o filosofiada d'estanquet, l'art de palhassa, lo teatre d'ombra... Fòrça sovent ligat a la cançon o a la musica, ei associat a la hèsta e a la desprestida.

Los lòcs de representacions teatralas

De l'espectacle viu en plen aire o de carrèra, en passar per las hèstas, carnavals, hestejadas, visitas teatralizadas de sites, de la sala de hèstas comunala au teatre institucionau sens desbrembar la sala de classe o los talhèrs de sensibilizacion entaus adultes o mainatges. L'art de la scèna ei tanben lo deu contaire qui, acompanyat d'un musician, perpetua las velhadas tradicionalas.

La lenga e lo repertòri

Au briu deus sègles, los eclesiastics joguèn un ròtle fòrça important dins l'escritura, la collècta e la transmission deus tèxtes en occitan, au mieu d'eres quauques gascons : Onorat Dambielle, Fernand Sarran o Cesàri Daugé. La lenga apareish diferament dins lo repertòri : adaptacions en occitan de fòrça autors de l'escritura teatrala mondiala, coma W. Shakespeare, F. Garcia Lorca, A. Tchekhov mès tanben autors franceses classicas o mes contemporanèus.

Entremiei eras, l'adaptacion per Maurici Andrieu de la pèça de Molière **Lo Mètge per fòrça** en 1980 ; versions bilinguas (francés/occitan) ; creacions originalas escrites en occitan e reviradas en francés o en espanhòu coma entau tèxte d'Ives Rouquette **Las aventuras de Nasr-Eddin** en 2003.

Lo teatre occitan contemporanèu

Après 1945, suu tralh de l'Occitanisme, lo teatre evolua. Dempuish las annadas 70, quauques tropas se professionalizan e prepausan largament a un public de mainatges o d'adultes, un repertòri fòrça variat mesclant istòria, tèxtes classicas e creacions. Au demie d'eras, podèm citar : **Lo Teatre de la Carrièra** fondat per Claudi Alranq, personalitat que ne se pòt pas mancar e engatjada, **La Rampa Tiò** e los sons co-fondators, Joan-Louis Blenet e Brunò Cécillon, **La Companhia Gargamèla** e Ana Clément, **Lo Centre Dramatic Occitan** volut per Andréu Neyton, **La Comedia Occitana Tolzana** e Maurici Andrieu e **la Comedià dell-Òc** fondada peu Bernat Cauhapé. Au despart, expression militanta d'ua lenga minoritària, lo teatre d'òc se va draubir suu monde. Fòrça autors e personalitats s'engatjan per la reconeishença de la lenga, entremiei aqueths : Max Rouquette, Leon Cordes, Andréu Benedetto, Robèrt Lafont, Ives Rouquette, Bernat Manciet, Joan Durozier o Leon Géry.

Paralèlament, numerosas tropas de comedians amators, associacions e grops escolaris contunhan a transmèter aqueth patrimòni, davant un public numerós, parlant occitan o pas, au còr de l'Occitania o au-delà. Lo teatre occitan ei donc multiple, en evocar a l'encòp la memòria deu son país en tot s'inscriver dins la modernitat : la lenga deveng un vertader espaci de libertat ont s'encontran lo monde contemporanèu e ua civilizacion millenària.

ARTS

LITÈRATURA, CINEMÀ

Jòc

Inscriu dins la grasilha los noms que corresponen a las definicions. Lista deus mòts a cercar dins lo diccionari se besonh :

QUID PRO QUO / DIDASCALIA / DECÒR / DIALÒG / EMPONTAIRE / COMEDIA / ACTE / COSTUMA /

Horizontaument

A- Genre teatrau que provòca l'arriser mercès au jòc, au lengatge deus comedians o pr'amor de las situacions.

B- Mau-entenu que hè prènguer ua persona o ua situacion per çò que n'ei pas.

C- Dirigish l'escèna en respectar o en s'eslonhar de las intencions prumèras de l'autor.

Verticaument

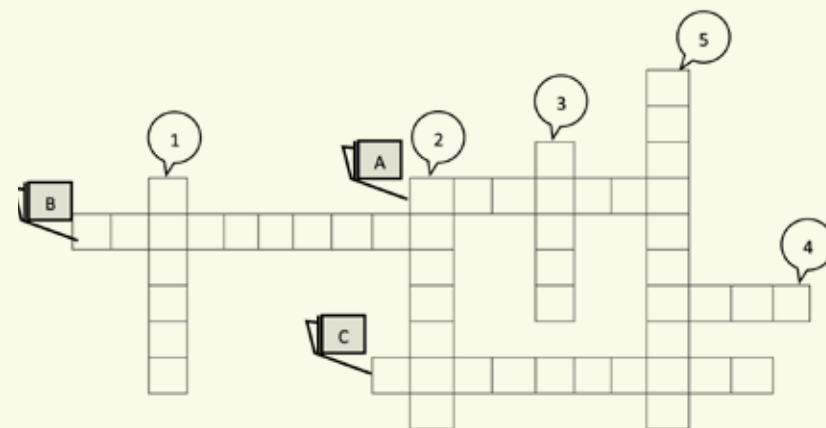
1-Escambi entre dus personatges pendent ua pèça de teatre.

2-Vestit deu personatge que indica lo son estatut e que balha indicacions sus l'epòca.

3-Ensemble deus elements que se tròban sus l'empont entà crear ua atmosfèra.

4-Partida de la pèça que mèrca los elements importants de l'accion.

5-Indicacion scenica balhada per l'autor entà orientar lo jòc deu comedian.

FRISA CRONOLOGICA

Sègles XIII^{au}-XIV^{au}

Lo teatre profane se desvolopa en Occitania

Sègle XV^{au}

Sègle deus « mistèris », deus miracles e deus jòcs (produccion inventiva e abundosa)
Aparicion deus genres comics : Mimes, farcejas, moriscs

Sègles XVI^{au}-XVII^{au}

La 1^{era} reneishença dita « baròca »
Lo teatre occitan se torna dinamizar sustot mercès a la glèisa
1^{era} pèça de teatre en gascon : Mondina, jogada en 1640, de Joan-Geraud d'Astros

Sègle XIX^{au}

La 2ª reneishença e lo Felibritge*

Sègles XX^{au} e XXI^{au}

L'occitanisme e la 3ª reneishença
Desvolopament d'un teatre occitan professionau après 1968

*Felibritge : organizacion de defensa e de promocion de la lenga e de la cultura d'Òc

DÉPARTEMENT DU GERS

Erasmus+

QUESTIONS

Dempuish quan podem parlar vertaderament de teatre occitan ?

Cita duas fòrmas ancianas e duas fòrmas modèrnas d'aqueth teatre.

Lo teatre occitan ne se pòt pas jogar dins ua sala : vertat o faus ? Justifica la tua responsa.

Coma la lenga occitana apareish dins lo repertòri ?

Coma evoluc aqueth teatre dempuish un pauc mes de quaranta ans ?

LEXIC

La pastoral :

- En Provença, ei ua pèça cantada e parlada qu'ei jogada pendent las hèstas de Nadau dont lo subjècte ei la nativitat.

- Còsta los Pirenèus, ei ua pèça cantada sus un tèma religiós o istoric, interpretada peus poblants deu vilatge.

- Dins lo Bearn, la pastoral hè partida de la tradicion oral e teatrala e conta l'istòria locala.

La farcejada : Genre teatrau qu'a coma tòca de hèr arriser au mejan d'un comic espès.

La galejada : Galejada provençal que repausa sus ua istuèra inventada qu'a coma amira d'enganar.

L'occitanisme : Accion miada dempuish lo sègle XIX^{au} entà promòver la lenga, la cultura e l'identitat occitanas.

LITÈRATURA, CINEMÀ

ARTS